

Sygn. akt V U 112/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 maja 2022 r.

**Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w następującym składzie:**

Przewodniczący: Sędzia Agnieszka Leżańska

Protokolant: st. sekr. sądowy Karolina Rudecka

po rozpoznaniu w dniu 12 maja 2022 r. w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku R. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o prawo do rekompensaty

na skutek odwołania R. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 11 stycznia 2022 r. sygn.: (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt V U 112/22

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją z dnia 11 stycznia 2022 roku, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił R. K. prawa do rekompensaty, powołując się na brzmienie przepisu art. 21 ust.2 ustawy o emeryturach pomostowych. Organ rentowy wskazał, że zgodnie z tym unormowaniem rekompensata nie przysługuje osobie, która ma prawo do emerytury na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Od powyższej decyzji wnioskodawca złożył odwołanie, w którym wniosł o zmianę zaskarżonej decyzji przez organ rentowy i ustalenie mu prawa do rekompensaty.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniosł o jego oddalenie, powielając argumentację z uzasadnienia zaskarżonej w sprawie decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

R. k., urodził się w dniu (...) (okoliczności niesporne).

W dniu 30.12.2008 roku R. K. złożył wniosek o przyznanie mu wcześniejszej emerytury, załączając do wniosku świadectwo wykonywania pracy górniczej (dowód: wniosek, świadectwo k-7-13 akt ZUS).

Decyzją z dnia 30 stycznia 2009 roku, ZUS **przyznał wnioskodawcy prawo do wcześniejszej emerytury od dnia (...) roku**, przy czym wypłatę emerytury zawieszono, z uwagi na osiągnięcie przez skarżącego przychodu w

kwocie przekraczającej 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia (dowód: decyzja ZUS k-61 akt emerytalnych). W dniu 16 marca 2009 roku skarżący złożył odwołanie od decyzji ZUS z dnia 30 stycznia 2009 roku do Sądu Pracy i Ubezpieczeń społecznych w Tarnowskich Górach (dowód: odwołanie wnioskodawcy k-89 akt ZUS). Wyrokiem z dnia 2.10.2009 roku Sąd Okręgowy zmienił częściowo decyzję ZUS w ten sposób, iż przyznał skarżącemu prawo do zastosowania przelicznika 1,2 do okresu pracy górniczej od 1.01.1992 roku do nadal, począwszy od 1.12.2008 roku (dowód: wyrok Sądu k-109 akt ZUS).

W dniu 16 marca 2009 roku ubezpieczony wniósł o ponowne przeliczenie emerytury z uwagi na zmiany w zaświadczeniu Rp-7 (dowód: wniosek skarżącego k-73 akt ZUS).

Decyzją z dnia 2.04.2009 roku organ rentowy dokonał przeliczenia emerytury wnioskodawcy (dowód: decyzja ZUS k-87 akt ZUS). Organ rentowy wydawał kolejno decyzje ustalające wysokość emerytury skarżącego, każdorazowo doręczając je skarżącemu ze stosownymi pouczeniami tj. w dniu 3.08.2010 roku (k-155), 24.08.2010 roku (k-161), 22.11.2010r. (k-189), 22.06.2011r. (k-199), 16.08.2011r. (k-215), 24.05.2012r. (k-227), 21.08.2012r. (k-236), 06.05.2013r. (k-248), 5.05.2015r.(k0258), 30.11.2017r. (k-269), 2.03.2021r. (k-283).

W dniu 29.03.2021 roku R. K. wycofał wniosek o emeryturę (dowód: wniosek k-289). W dniu 20 kwietnia 2021 roku organ rentowy rozpoznając powyższy wniosek umorzył postępowanie w przedmiocie przeliczenia emerytury wnioskodawcy (dowód: decyzja ZUS k-295 akt ZUS).

W dniu 16 lipca 2021 roku ubezpieczony złożył do ZUS druk wycofania wniosku wskazując w załączniku do pisma, iż wycofuje swoje wszystkie wcześniejsze wnioski o przeliczenie emerytury łącznie z wnioskiem z dnia 18.12.2008 roku i uchylenie wszystkich decyzji (dowód: wniosek k-303-304 akt ZUS). Pismem z dnia 22 lipca 2021 roku organ rentowy poinformował skarżącego, iż wszystkie decyzje są prawomocne i złożony wniosek nie może być pozytywnie rozpoznany (dowód: pismo ZUS k-305 akt ZUS).

W dniu 23.08.2021 roku R. K. złożył wniosek o emeryturę i decyzją z dnia 11 stycznia 2022 roku organ rentowy przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od dnia (...) (dowód: wniosek k-308, decyzja k-326 akt ZUS).

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych dokonał następującej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego i zważył, co następuje:

odwołanie jest nieuzasadnione.

Zgodnie z art. 2 ust. 5 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (Dz.U. z 2017 r. poz. 664), zwanej dalej ustawą, rekompensata, o której przyznanie wnosi wnioskodawczyni, jest odszkodowaniem za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabeżdą prawa do emerytury pomostowej. Rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat (art. 21 ust. 1 ustawy).

Stosownie do treści *art. 21 ust. 2 powołanej ustawy rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.*

W myśl art. 23 ust. 1 ustawy ustalenie rekompensaty następuje na wniosek ubezpieczonego o emeryturę, a stosownie do ustępu 2 art. 23 ustawy rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w przepisach art. 173 i art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Z przepisów tych wynika, po pierwsze, że skoro rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, a zgodnie z art. 173 ustawy z dnia ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1383) kapitał początkowy ustala się dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, za których były opłacane składki na ubezpieczenia społeczne przed dniem 1 stycznia 1999 roku. A zatem warunek sformułowany w art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych

należy rozumieć w taki sposób, że rekompensata jest adresowana wyłącznie do ubezpieczonych objętych systemem emerytalnym zdefiniowanej składki, którzy przed osiągnięciem podstawowego wieku emerytalnego nie nabyli prawa do emerytury z FUS, obliczonej według formuły zdefiniowanego świadczenia (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 17 grudnia 2015 roku, III AUa 717/15). Po drugie zaś, z przepisu art. 23 ust. 2 ustawy wynika, że rekompensata nie jest samodzielnym świadczeniem wypłacanym z zasobów systemu ubezpieczeń społecznych tak, jak emerytura. Jako kwota pieniężna ustalana w sposób przewidziany w art. 22 ustawy o emeryturach pomostowych jest dopisywana przez ZUS ubezpieczonemu do kwoty kapitału początkowego, czyli zwiększa ona wartość kapitału początkowego i wpływa na wysokość emerytury (por. G. Gudowska, K. Ślęzak (red.), Ustawa o emeryturach pomostowych, Komentarz, Warszawa 2013). Z tego też względu przepis art. 23 ust. 1 ustawy dla przyznania prawa do rekompensaty wymaga złożenia przez ubezpieczonego wniosku o emeryturę, przy czym chodzi tu o emeryturę z FUS, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego.

Z ustalonego stanu faktycznego wynika, że w dniu 30 grudnia 2008 roku R. K. złożył wniosek o przyznanie mu wcześniejszej emerytury i decyzją z dnia 30 stycznia 2009 roku, ZUS **przyznał wnioskodawcy prawo do wcześniejszej emerytury od dnia (...) roku**, przy czym wypłatę emerytury zawieszono, z uwagi na osiąganie przez skarżącego przychodu w kwocie przekraczającej 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia. Tym samym przed osiągnięciem podstawowego wieku emerytalnego skarżący nabył prawo do emerytury z FUS, co wyklucza przyznanie mu prawa do rekompensaty. Podkreślić przy tym należy, iż rekompensata z tytułu pracy w szczególnych warunkach, przyznawana na podstawie przepisów ustawy o emeryturach pomostowych, nie przysługuje ubezpieczonemu, który nabył prawo do emerytury w wieku obniżonym niezależnie od realizacji takiego uprawnienia (tak wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 3 marca 2020 r. III AUa 587/19, *legalis*). Okoliczność więc zawieszenia wypłaty należnej skarżącemu emerytury nie wpływa na prawidłowość zaskarżonej decyzji. Wszak w ubezpieczeniach społecznych regułą jest kształtowanie sfery prawnej ubezpieczonych i instytucji ubezpieczeniowej z mocy prawa. Dlatego też, prawa do świadczeń emerytalnych i rentowych powstają z zastosowaniem mechanizmu ich nabywania *in abstracto* (por. R. Babińska: Wzruszalność prawomocnych decyzji rentowych, Warszawa 2007, s. 13-44 oraz K. Ślęzak: Ochrona emerytalnych praw nabytych, Warszawa 2009, s. 74-95 i powołana tam literatura oraz orzecznictwo). Skoro nabycie prawa do świadczenia emerytalno-rentowego następuje z mocy ustawy, z chwilą spełnienia przez ubezpieczonego wszystkich warunków wymaganych do jego powstania, decyzja organu rentowego ustalająca to prawo ma charakter deklaratoryjny (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2010 r., II UZP 3/11). Ani data złożenia wniosku, ani data wydania decyzji nie przesądza więc o stanie prawnym mającym zastosowanie do oceny istnienia po stronie wnioskodawcy prawa do dochodzonego świadczenia. Zatem istnienia prawa do świadczeń, wiążącego się ze spełnieniem warunków nabycia tego prawa nie można utożsamiać z przyznaniem świadczenia. Przyznaniem świadczenia jest ustalenie prawa do jego pobierania, a więc do wypłaty (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2006 r., III UK 95/06). Podsumowując ten wątek rozważań, Sąd Najwyższy zasadnie podniósł, iż rekompensata, o której mowa w art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych, nie przysługuje osobie, która *ex lege* nabyła prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, chociażby nie złożyła wniosku o to świadczenie i nie uzyskała prawa do niego potwierdzonego decyzją organu rentowego.

Dodać należy, że przepisy z zakresu ubezpieczeń społecznych, regulujące między innymi kwestię nabycia prawa do emerytury pomostowej, mają charakter bezwzględnie obowiązujący, a ich rozszerzająca wykładnia nie jest dopuszczalna. Wnioskodawca nabywa prawo do określonego świadczenia tylko i wyłącznie w takim przypadku, gdy spełnia wszelkie przewidziane przez ustawodawcę wymogi. Względy pozanormatywne związane z zasadami współżycia społecznego oraz sprawiedliwości społecznej nie mogą stanowić podstawy wydania przez organ rentowy decyzji o przyznaniu prawa do świadczenia (tak Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 18 września 2013 roku, III AUa 134/13).

Podkreślić przy tym należy, iż argumentacja skarżącego, iż składając wniosek o emeryturę wcześniejszą nie działał z intencją jej rzeczywistego uzyskania nie może odnieść zamierzonego skutku. Wszak ubezpieczony otrzymał stosowną decyzję o przyznaniu świadczenia ze stosownymi pouczeniami, mógł wówczas wycofać wniosek. Nadto na przestrzeni

ponad dziesięciu lat wnioskodawca składał kolejne wnioski o przeliczenie emerytury, które organ rentowy uwzględniał i wydawali kolejne decyzje w przedmiocie przeliczenia emerytury, które każdorazowo były doręczane ubezpieczonemu ze stosownym pouczeniem.

Z tych wszystkich względów, Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., oddalił odwołanie jako bezzasadne.